

Liiton alkeita

”Jos te nyt kuuntelette minua ja pidätte minun liittoni, niin te tulette olemaan kansojen joukossa minun oma kansani. Koko maailma on minun.”
(2. Moos. 19:5.)

Avaintekstit:

1. Moos. 9:15;
Jes. 54:9;
1. Moos. 12:1–3;
Gal. 3:6–9, 29;
2. Moos. 6:1–8;
Jer. 31:33, 34.

Viime viikolla jäimme siihen, miten ihmiskunta lankesi ensimmäisten esivanhempiemme synnin tähden. Tämän viikon tutkistelu on lyhyt tiivistelmä koko neljänneksen aiheesta, sillä tarkastelemme jokaisena päivänä aina yhtä niistä varhaisista liitoista, jotka olivat kaikki omalla tavallaan ”nykyisen totuuden” ilmentymiä siitä aidosta liitosta, joka ratifioitiin Golgatalla Jeesuksen veren kautta – liitosta, johon me kristittyinä astumme Herramme kanssa.

Aloitamme Jumalan Nooan kanssa tekemästä liitosta, jonka kautta Jumala pelasti Nooan ja tämän perheen tuholta. Jatkamme Abrahamin kanssa tehtyyn liittoon, joka on täynnä runsaita lupauksia meille kaikille. Sitten siirrymme liittoon Siinailla ja niihin tärkeisiin asioihin, joita siellä julistettiin. Lopuksi tarkastelemme uutta liittoa, sitä liittoa, johon kaikki muut liitot osoittivat. Kaikkia näitä liittoja tutkimme tietysti tarkemmin useiden seuraavien viikkojen aikana. Tämän viikon tutkistelu on vain pikakurkistus tähän syvälliseen aiheeseen.

Viikon aihe yhdellä silmäyksellä: Mitä sana ”liitto” tarkoittaa? Mistä elementeistä liitto koostuu? Minkä liiton Jumala teki Nooan kanssa? Mitä toivoa löytyi Abrahamin kanssa tehdystä liitosta? Millainen osa ihmisen uskolla ja teoilla on liitossa? Onko liitto vain sopimus vai kuuluuko siihen myös suhteeseen liittyviä piirteitä? Mikä on ”uuden liiton” ydin?

Tämä tutkistelu on sapatiksi 10.4.2021

PERUS- ASIOITA LIITOSTA

”[N]iin minä otan sinut liittoon kanssani ja teen suureksi sinun jälkeläistesi määrän.” (1. Moos. 17:2.)

”Hebrean kielen ’liitoksi’ käännetty sana (esiintyy 287 kertaa Vanhassa testamentissa) on *bərīt*. Se voitaisiin kääntää myös sanoilla ’testamentti’ tai ’viimeinen tahto’. Sanan alkuperä on epäselvä, mutta se on alkanut tarkoittaa asiaa, joka sitoo kaksi osapuolta toisiinsa. Sitä käytettiin tarkoittamaan erilaisia ’sidoksia’; niin ihmisten keskinäisiä kuin ihmisen ja Jumalan välisiä. Sanan yleisen käyttötavan mukaan liiton molemmat osapuolet ovat ihmisiä, mutta sanalla on lisäksi uskonnollinen käyttötapa, jossa liitto on Jumalan ja ihmisen välinen. Uskonnollinen käyttötapa oli sanan yleiselle käyttötavalle perustuva kielikuva, jolla oli vain syvällisempi konnotaatio [sivumerkitys].” – J. Arthur Thompson, ”Covenant (OT)”, *The International Standard Bible Encyclopedia*, uusittu painos (Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Company, 1979), osa 1, s. 790.

Kuten avioliittosopimuksessa, raamatullisessa liittosopimuksessa määritellään sekä osapuolten suhde että heidän keskinäinen sopimuksensa. Raamatullinen liitto sisältää seuraavat kolme piirrettä:

1. Jumala vahvisti liiton *lupaukset* valalla (Gal. 3:16; Hepr. 6:13, 17).
2. Liiton *velvoite* oli kuuliaisuus Jumalan tahtoa kohtaan sellaisena kuin se oli ilmoitettu kymmenessä käskyssä (5. Moos. 4:13).
3. Pelastussuunnitelma Kristuksessa on se *tapa*, jolla Jumalan liittovelvoitteet voidaan täyttää (Jes. 42:1, 6).

Katso yllä lueteltuja elementtejä (lupaukset, kuuliaisuus, pelastussuunnitelma). Miten ne näkyvät omassa vaelluksessasi yhdessä Herran kanssa?

Vanhan testamentin esikuvallinen uhrijärjestelmä opetti ihmisiä ymmärtämään koko pelastussuunnitelmaa. Sen symbolien kautta ihmiset oppivat harjoittamaan uskoa tulevaan Lunastajaan. Rituaalien kautta katuva sai anteeksiannon ja vapautui syyllisyydestä. Liiton siunaukset säilyivät ennallaan ja hengellinen kasvu saattoi jatkua, vaikka ihminen epäonnistui pitämään oman osuutensa liittosopimuksesta.

LIITTO NOOAN KANSSA

”[M]utta sinun kanssasi minä teen liiton. Sinun tulee mennä arkkiin ja ottaa mukaan poikasi, vaimosi ja poikiesi vaimot.” (1. Moos. 6:18.)

Tässä jakeessa sana ”liitto” esiintyy ensimmäistä kertaa Raamatussa. Jumala on juuri kertonut Nooalle päätöksestään tuhota maailman. Vaikka tuho tulee maailmanlaajuisen vedenpaisumuksen muodossa, Jumala ei hylkää luomaansa maailmaa. Hän tarjoaa ihmisille edelleen liittosuhdetta, joka astui voimaan heti syntiinlankeemuksen jälkeen. Jumala itse on Nooan turvallisuuden tae. Liittonsa pitävänä Jumalana Herra lupaa suojella niitä, jotka suostuvat hänen kanssaan kuuliaisuuteen johtavaan liittosuhteeseen.

Oliko Nooan kanssa tehty liitto yksipuolinen? Ajatus liitosta pitää jo itsessään sisällään ajatuksen useammasta osapuolesta. Velvoittiko liitto Nooa johonkin? Mitä vastaukset näihin kysymyksiin opettavat meille?

Jumala kertoo Nooalle, että on tulossa vedenpaisumus ja maailma tulee tuhoutumaan. Jumala tekee kuitenkin Nooan kanssa sopimuksen, jossa lupaa pelastaa Nooan ja tämän perheen. Panokset ovat korkeat, sillä jos Jumala ei pitäisikään lupaustaan, Nooa ei voisi tehdä mitään pelastaakseen itsensä, vaan hän pyyhkiytyisi pois muun maailman mukana.

Jumala sanoi, että hän tekisi liiton Nooan kanssa. Sana ”liitto” itsessään kertoo siitä, että tarkoituksena on pitää kiinni siitä, mitä lupaa. Kyse ei ole vain epävakaaasta päähänpalkähdyksestä. Sana itsessään on täynnä sitoutumista. Kuvittele, että Herra olisi sanonut Nooalle: ”Maailma tuhoutuu kauheassa tulvassa ja minä saatan pelastaa sinut tai saatan jättää pelastamatta. Tee kuitenkin näin, näin ja näin, ja sitten katsomme, mitä tapahtuu. En kuitenkaan anna mitään takuita.” Tällainen lausunto ei olisi sisältänyt sellaista vakuutusta ja lupautusta, joka sanaan ”liitto” kuuluu.

Jotkut väittävät vedenpaisumusta paikalliseksi tulvaksi. Jos katsomme mitä Jumala lupasi 1. Moos. 9:15 (ks. myös Jes. 54:9), niin aina kun tulee uusi paikallinen tulva, Jumala pettäisi liittolupauksensa. Toisaalta taas se, ettei toista maailmanlaajuista tulvaa ole tullut, todistaa Jumalan liittolupauksen olevan voimassa. Mitä tämä kertoo Jumalan lupauksen luotettavuudesta?

LIITTO ABRAMIN KANSSA

Lue 1. Moos. 12:1-3. Tee luettelo niistä lupauksista, jotka Jumala antoi Abramille.

Yksi Jumalan Abramille antamista lupauksista kuuluu: ”- - sinun saamasi siunaus tulee siunaukseksi kaikille maailman kansoille.” (1. Moos. 12:3.) Mitä tämä tarkoittaa? Miten maailman kaikki sukukunnat tulevat siunatuiksi Abramin kautta? Katso Gal. 3:6-9. Millä tavoin näet tässä varhaisessa lupauksessa lupauksen Jeesus Messiaasta? Katso Gal. 3:29.

Tässä ensimmäisessä muistiin kirjatussa Jumalan ilmoituksessa Abramille Jumala lupaa astua läheiseen ja kestävään suhteeseen tämän kanssa. Tämän hän tekee, vaikkei ole vielä maininnut liittoa, jonka hän tekisi myöhemmin (1. Moos. 15:4-21; 1. Moos. 17:11-14). Tuossa hetkessä Jumala tarjoaa ihmisen ja Jumalan välistä suhdetta, jolla on suuri merkitys. Jumalan itsensä antama lupaus (1. Moos. 12:1-3) on täynnä syvyyttä ja suuruutta.

Lisäksi Abram saa yhden yksittäisen, mutta kovasti koettelevan käskyn: ”Lähde maastasi.” Hän totteli uskossa (Hepr. 11:8), mutta ei siksi, että saisi luvatus siunaukset. Hänen kuuliaisuutensa oli uskossa kurottautumista siihen rakastavaan suhteeseen, jonka Jumala halusi heidän välilleen luoda. Toisin sanoen, Abram jo uskoi ja luotti Jumalaan ja piti tämän lupauksia luotettavina. Ei hän muutoin olisi jättänyt perhettään ja esi-isiensä maata suunnatakseen tuntemattomiin paikkoihin. Abramin kuuliaisuus osoitti hänen uskonsa sekä ihmisille että enkeleille.

Abram paljasti jo tuolloin, mikä on uskon ja tekojen välinen suhde. Me pelastumme uskosta - uskosta, jota seuraavat kuuliaisuuden teot. Ensin tulee lupaus pelastuksesta; teot tulevat vasta sitten. Vaikka ilman kuuliaisuutta ei voi olla mitään liittosuhdetta eikä sen tuomia siunauksia, kuuliaisuus on silti vain uskon vastaus siihen, mitä Jumala on jo tehnyt. Tällainen usko kuvaa hyvin periaatetta, joka löytyy 1. Joh. 4:19: ”Me rakastamme, koska Jumala on ensin rakastanut meitä.”

Lue 1. Moos. 15:6. Millä tavoin jae osoittaa kaikkien liittolupausten perustan? Miksi tämä siunaus on kaikista siunauksista kallisarvoisin?

LIITTO MOOSEKSEN KANSSA

Lue 2. Moos. 6:1-8 ja vastaa sitten seuraaviin kysymyksiin:

1. Mistä liitosta Jumala tässä puhuu? Ks. 1. Moos. 12:1-3.
2. Millä tavoin Egyptistä lähtö tulisi olemaan Jumalan osalta liittolupauksen täyttymys?
3. Mitä yhtäläisyyksiä löydät siitä, mitä Jumala lupasi kansalle tässä ja mitä hän lupasi Nooalle ennen vedenpaisumusta?

Egyptistä lähdön jälkeen Israelin kansa vastaanotti liiton Siinailla orjuudesta lunastuksen yhteydessä (2. Moos. 20:2). Liittoon kuuluivat Jumalan uhrimääräykset synnin sovituksiksi ja anteeksisaamiseksi. Se oli siis muiden liittojen tavoin armoliitto, jossa Jumala tarjosi armoaan kansalleen.

Tämä liitto toisti monella tapaa niitä pääkohtia, jotka löytyivät liitosta Abrahamin kanssa:

1. Jumalan ja hänen kansansa erityissuhde (vrt. 1. Moos. 17:7, 8 kohtaan 2. Moos. 19:5, 6).
2. Heistä tulisi suuri kansa (vrt. 1. Moos. 12:2 kohtaan 2. Moos. 19:6).
3. Kuuliaisuutta vaadittiin (vrt. 1. Moos. 17:9-14 ja 1. Moos. 22:16-18 kohtaan 2. Moos. 19:5).

”Huomaa järjestys tässä: ensin Herra *pelastaa* Israelin, ja sitten antaa heille lain *noudatettavaksi*. Sama järjestys pätee evankeliumiin. Ensin Kristus pelastaa meidät synnistä (ks. Joh. 1:29; 1. Kor. 15:3; Gal. 1:4) ja sitten elää todeksi omaa lakiaan meissä (Gal. 2:20; Room. 4:25; 8:1-3; 1. Piet. 2:24).” (1BC 602.)

Lue 2. Moos. 6:7. Mikä asia tulee selväksi jakeen alkuosasta, jossa Herra sanoo, että heistä tulee hänen kansansa ja hän on oleva heidän Jumalansa? Huomaa tämä vuorovaikutus: He ovat jotakin Jumalalle ja Jumala on jotakin heille. Jumala haluaa olla tietynlaisessa suhteessa heidän kanssaan ja lisäksi hän haluaa, että he suhtautuvat häneen tietyllä tavalla. Eikö Jumala etsi samanlaista suhdetta meihin nykyäänkin? Heijastaako 2. Moos. 6:7 alkuosa suhdettasi Herraan, vai oletko ihminen, jonka nimi vain sattuu olemaan seurakunnan kirjoissa? Jos vastauksesi kysymyksen alkuosaan on ”kyllä”, selitä miksi.

UUSI LIITTO**(JER. 31:31-33)**

Jer. 31:31-33 on ensimmäinen Vanhan testamentin teksti, joka mainitsee "uuden liiton". Ajatus on liitetty Israelin pakosiirtolaisuudesta paluun yhteyteen ja siinä puhutaan siitä siunauksesta, jonka kansa saa Jumalalta. Jälleen kerran, kuten muissakin tapauksissa, Jumala on aloitteentekijänä liitossa, ja hän on se, joka täyttää liiton armonsa kautta.

Huomaa jakeissa käytetty kieli. Jumala viittasi itseensä aviomiehenä; hän puhui lakinsa kirjoittamisesta heidän sydämeensä; käyttäen Abrahamin kanssa tehdyn liiton kieltä hän sanoo, että hän on oleva heidän Jumalansa ja he ovat hänen kansansa. Niinpä liitto ei ole vain jokin laillisesti sitova sopimus - sellainen, joita voi nähdä tämän päivän oikeudenkäynnissäkin, vaan siinä on kyse paljon enemmänästä.

Lue Jer. 31:33. Vertaa sitä kohtaan 2. Moos. 6:7, jossa kerrotaan lisää Israelin kanssa tehdystä liitosta. Mikä on jälleen se keskeinen asia, joka nousee tässä esiin? Mitä Jumala haluaa kansaltaan?

Lue Jer. 31:34. Vertaa jaetta kohtaan Joh. 17:3. Mikä on keskeisin asia, jonka Herra tekee rakentaakseen perustaa tälle suhteelle?

Jer. 31:31-34 voidaan nähdä sekä armon että kuuliaisuuden elementtejä, aivan kuten aiemmissakin liitoissa. Jumala antaa heidän syntinsä anteeksi, Jumala astuu suhteeseen heidän kanssaan ja Jumala vuodattaa armonsa heidän elämäänsä. Tämän seurauksena ihmiset yksinkertaisesti tottelevat häntä. Ei millään ulkoa opitulla, mekaanisella tavalla vaan puhtaasti siksi, että he rakastavat häntä ja haluavat palvella häntä. Tällainen on pääpiirteinen kuvaus liittosuhteesta, jollaisen Herra haluaa kansansa kanssa.

Miten ymmärrät ajatuksen laista, joka on kirjoitettu sydämeemme? Tarkoittaako se sitä, että laista tulee meille omakohtainen ja henkilökohtainen asia - jotakin sellaista, jota voimme tulkita ja soveltaa oman sydämemme henkilökohtaisten mieltymysten mukaan? Vai tarkoittaako se jotakin muuta? Jos se tarkoittaa jotakin muuta, niin mitä?

KERTAUS

Lisäaineistoa: Lue Ellen White, *Alfa ja omega*, osa 1, s. 116-121 tai *Patriarkat ja profeetat*, s. 112-125 sekä *Alfa ja omega*, osa 3, s. 312-313 tai *Profeetat ja kuninkaas*, s. 391-393.

"Ies, joka sitoo meidät palvelukseen, on Jumalan laki. Tuo suuri rakkauden laki, joka ilmoitettiin Eedenissä, julistettiin Siinailla ja uudessa liitossa kirjoitetaan sydämeen, on se, mikä sitoo inhimillisen työntekijän Jumalan tahtoon. Jos meidät jätettäisiin seuraamaan omia taipumuksiamme ja menemään sinne, minne oma tahtomme meidät johdattaisi, me joutuisimme saatanan riveihin ja tulisimme hänen kaltaisikseen. Siksi Jumala sitoo meidät omaan tahtoonsa, joka on korkea, jalo ja ylevä. Hän toivoo, että me kärsivällisesti ja viisaasti suorittaisimme palvelusvelvollisuutemme. Kristus itse kantoi ihmisenä palvelusiestä. Hän sanoi: 'Sinun tahtosi, minun Jumalani, minä teen mielelläni, ja sinun lakisi on minun sydämessäni' (Ps. 40:9). 'Sillä minä olen tullut taivaasta, en tekemään omaa tahtoani, vaan hänen tahtonsa, joka on minun lähettänyt' (Joh. 6:38). Rakkaus Jumalaan, kiivaus hänen kunniansa puolesta ja rakkaus langenneeseen ihmiskuntaan saivat Jeesuksen tulemaan maan päälle kärsimään ja kuolemaan. Se oli hänen elämänsä hallitseva voima. Hän pyytää meitäkin omaksumaan tämän periaatteen." (4AO 283.)

Keskustelunaiheita:

1. Oliko Jumalan liitto Nooan, Abramin, Mooseksen ja meidän kanssamme jatkumo hänen liitostaan Aadamin kanssa vai oliko se jotakin aivan uutta? Vrt. 1. Moos. 3:15; 1. Moos. 22:18 ja Gal. 3:8, 16.
2. Miksi suhdenäkökulma on tärkeä liitossa? Ihmisellä voi olla laillisesti sitova sopimus ("liitto") jonkun toisen kanssa ilman läheistä ja henkilökohtaista kanssakäymistä. Herra ei kuitenkaan etsi tällaista järjestelyä kansansa kanssa. Miksi ei?
3. Millä tavoin miehen ja naisen välinen avioliitto muistuttaa Jumalan ihmisen kanssa tekemää liittoa? Millä tavoin avioliiton vertauskuva jää riittämättömäksi kuvaksi Jumalan liitosta?